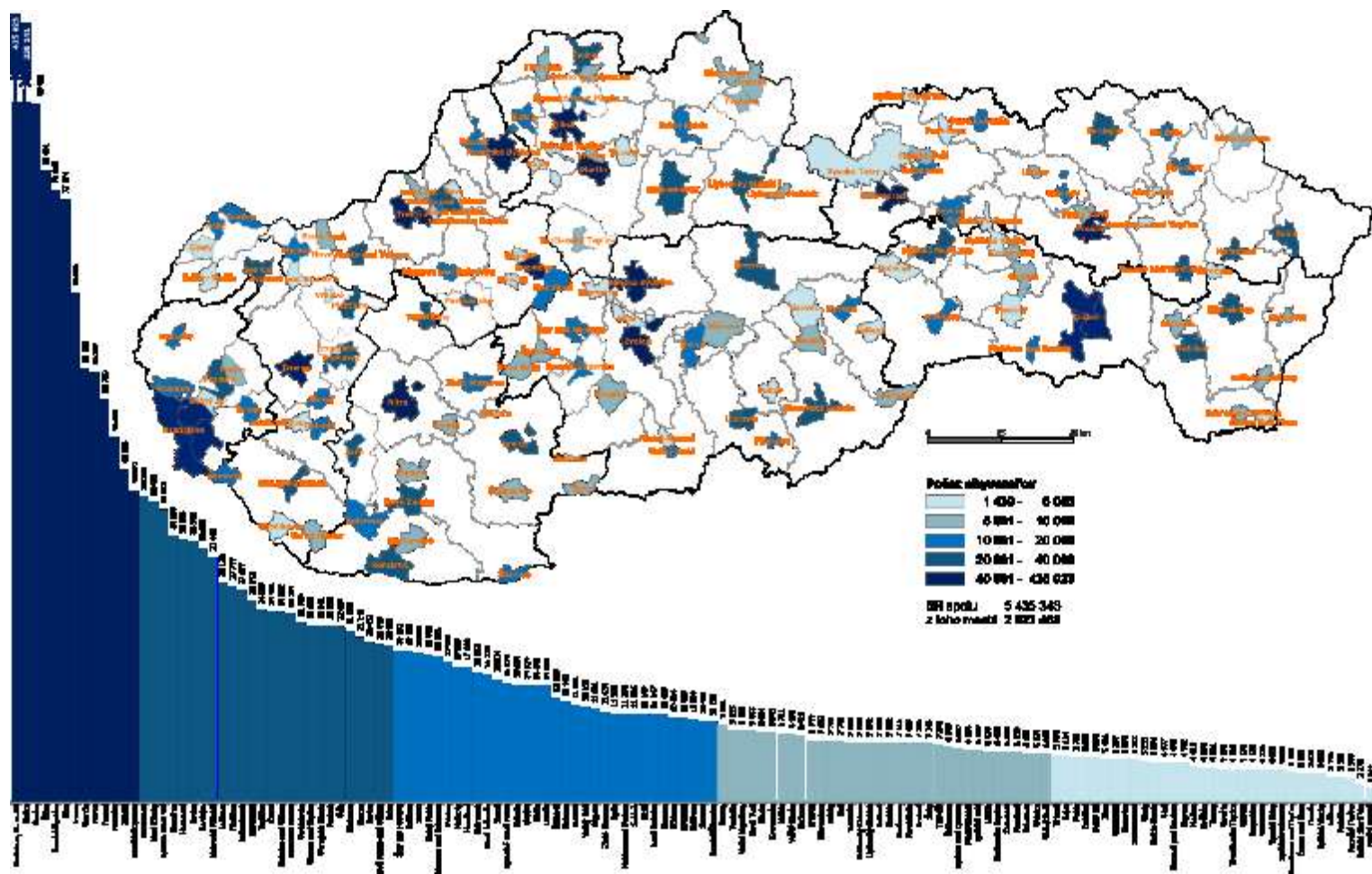

1. Polycentrická sídelná štruktúra miest SR

Mestá SR podľa počtu obyvateľov a veľkostných skupín k 31. 12. 2016¹

Podľa zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR s účinnosťou od 24. júla 1996 sú správnymi celkami Slovenskej republiky kraje (8 krajov), ktoré sa členia na 79 okresov. K 31. 12. 2016 bolo v Slovenskej republike 2 890 obcí (vrátane 3 vojenských obvodov), z nich 140 miest. Obec za mesto vyhlasuje NR SR na návrh vlády, podľa § 22 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Od 1. 1. 2016 získali štatút mesta obce Gabčíkovo a Turany.

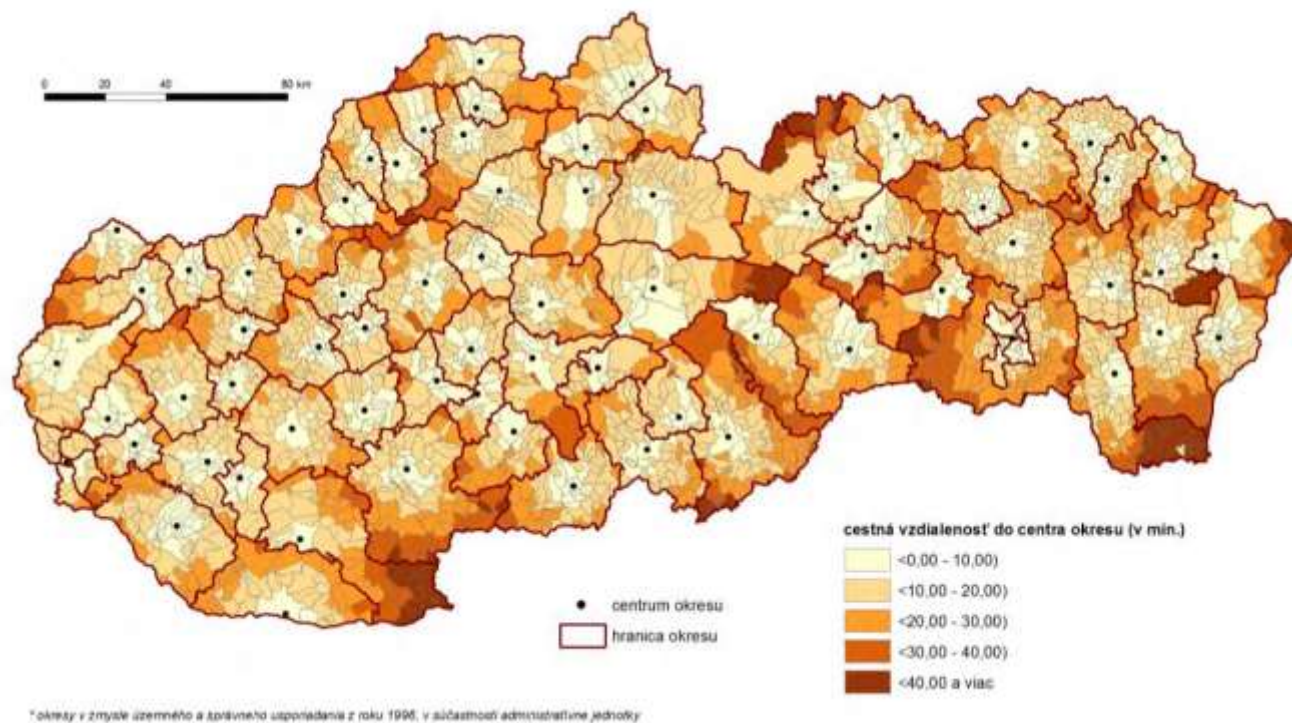
Oddelenie súborných publikácií a regionálnej štatistiky
Sekcia poskytovania štatistických produktov a služieb
Generálna riaditeľka sekcie: Oľga Dzianová
Autorka: Alena Vachová

Štatistický úrad SR
Miletičova 3 824
67 Bratislava
www.statistics.sk
Tel.: 02/50 236
335

¹ Zdroj: Štatistický úrad SR

2. Cestná doprava

2.1 Cestná vzdialenosť z obcí SR do centra okresu (v min)²

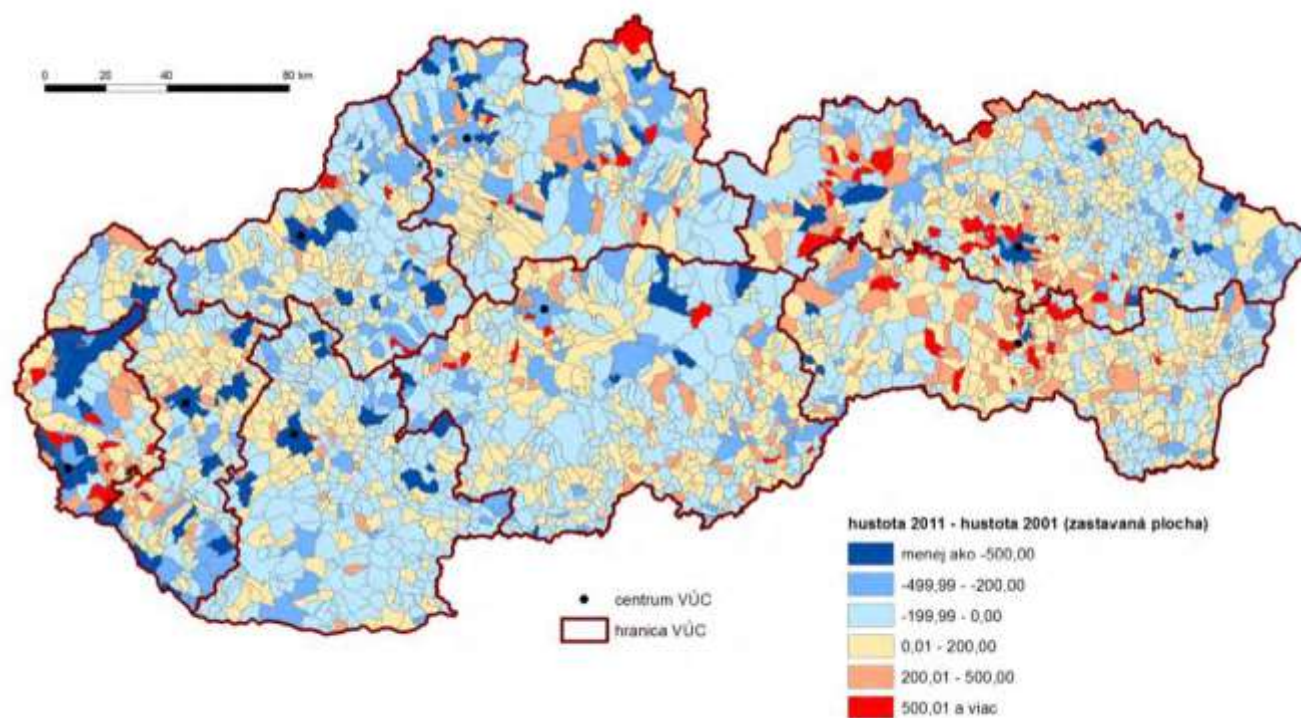
Cestná doprava je jedným z kľúčových faktorov rozvoja regiónov. Táto mapa poukazuje na hlavné charakteristiky cestnej siete na Slovensku, ako aj na dostupnosť jednotlivých regionálnych centier pre obyvateľov daných regiónov. Je možné pozorovať isté diferencie, vyplývajúce okrem iného aj z tvaru územia, ako aj prírodných podmienok.³

² Zdroj: Bilancia pohybu obyvateľstva podľa obcí 2009-2013 (In: Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

³ Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

3. Hustota zaľudnenia miest a ostatných obcí SR

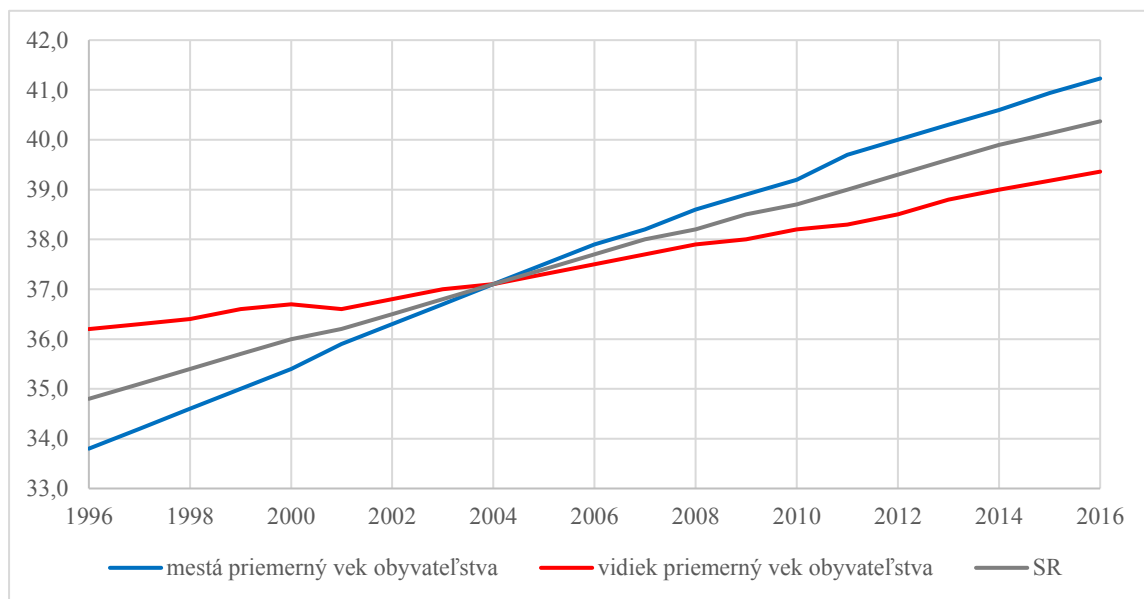
3.1 Rozdiel hustoty zaľudnenia na zastavanú plochu medzi rokmi 2011 a 2001⁴

Pokles špecifickej hustoty zaľudnenia môžeme pozorovať v mestách, a naopak nárast hodnôt pozorujeme v priľahlých vidieckych obciach. Možno to chápať ako jasný prejav procesov suburbanizácie, ktoré v súčasnosti intenzívne prebiehajú v zázemí veľkých miest. Najviac badateľný je tento jav na príklade všetkých centier vyšších územných celkov, teda veľkých miest, pre ktoré sú tieto procesy typické.⁵ (pozri aj 3.3 Vývoj relatívnych ukazovateľov pohybu obyvateľstva v mestách a ostatných obciach v období rokov 2011 – 2015)

⁴ Zdroj: Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

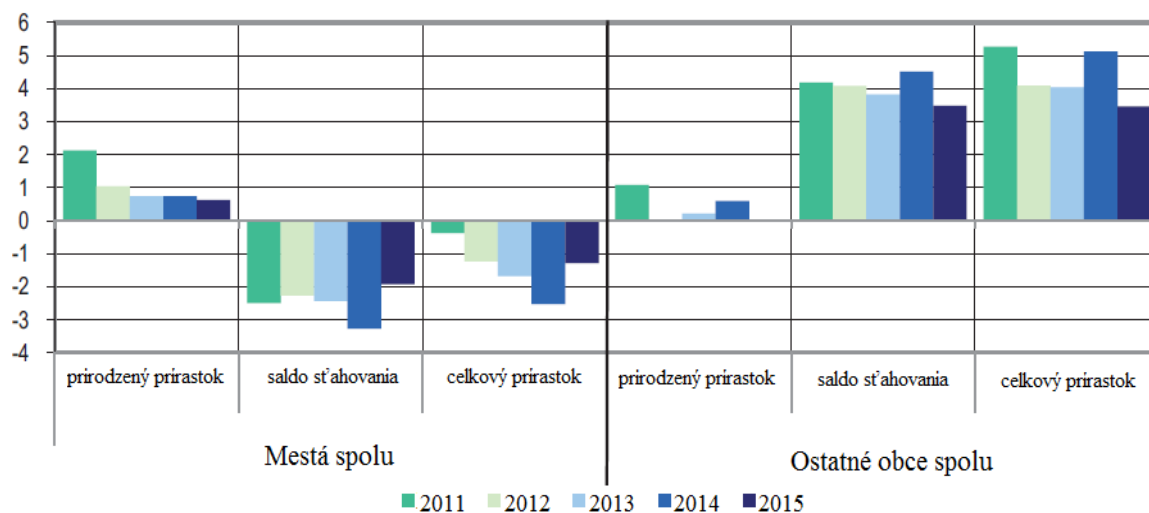
⁵ Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

3.2 Vývoj priemerného veku obyvateľstva SR v období rokov 1996 - 2016⁶.

V posledných dvoch dekádach došlo na území SR k výrazným zmenám vo vekovej štruktúre obyvateľstva. Kým v roku 1996 bol priemerný vek vidieckeho obyvateľstva v porovnaní s mestským vyšší, dnes už platí opak. Dochádza k starnutiu populácie SR a zároveň priemerný vek mestskej populácie prevyšuje vek vidieckej.

(pozri aj 4.3 Index starnutia)

3.3 Vývoj relatívnych ukazovateľov pohybu obyvateľstva v mestách a ostatných obciach v období rokov 2011 – 2015⁷

Zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva, starnutie populácie a sťahovania sa obyvateľov miest na vidiek jednoznačne poukazujú na koniec populačného rastu miest. Vývoj miest a ich sociálno-ekonomický rozvoj nemusí byť nevyhnutne spojený s rastom počtu ich obyvateľov.⁸

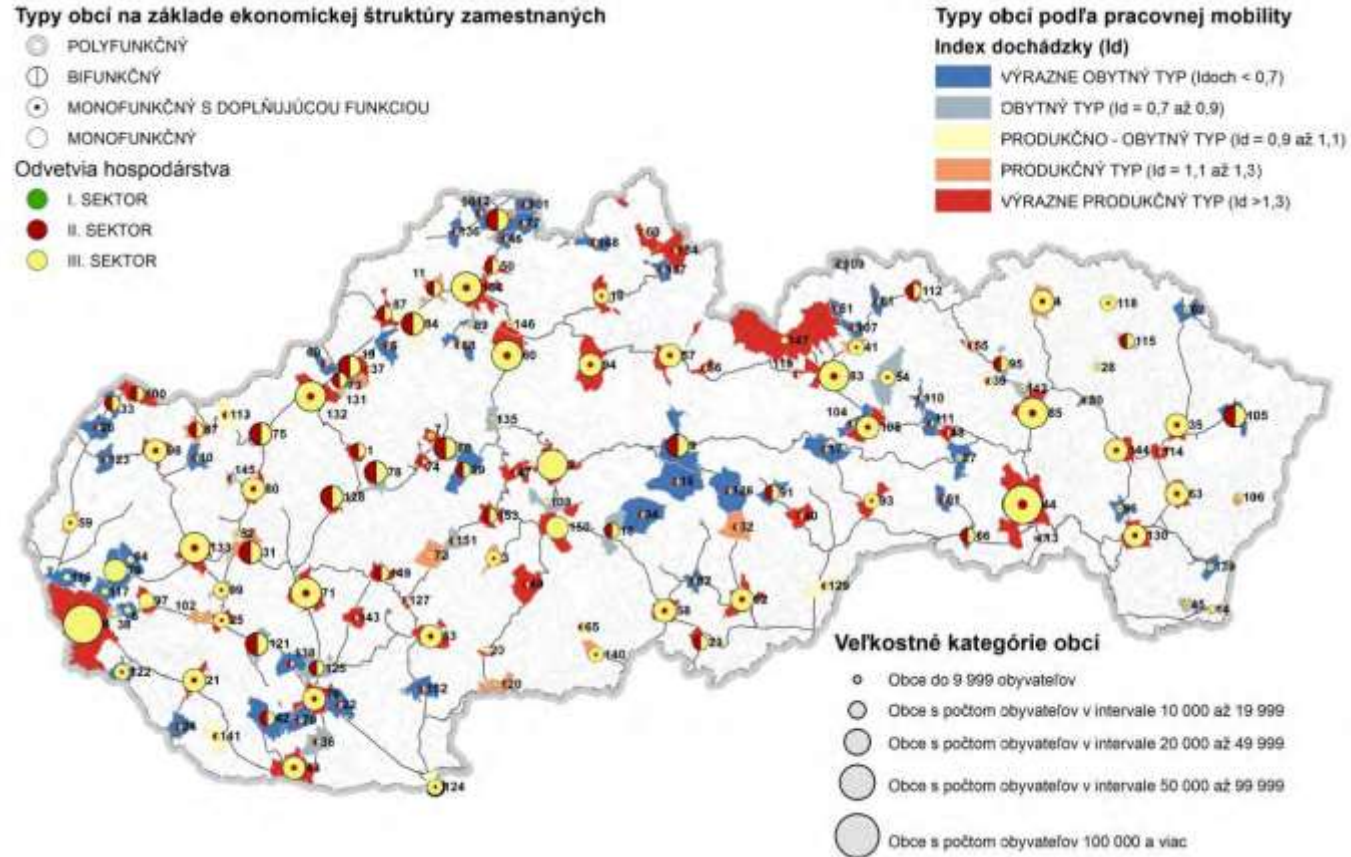
⁶ Zdroj: Štatistický úrad SR

⁷ Zdroj: Kol. autorov: Demografický obraz najväčších miest Slovenska, INFOSTAT - Inštitút informatiky a štatistiky 2016

⁸ Národná správa rozvoji miest SR pre potreby konferencie HABITAT III, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Bratislava 2017

4. Ekonomická štruktúra obyvateľov a pracovná mobilita

4.1 Funkčné typy miest a vidieckych obcí nad 5000 obyvateľov⁹

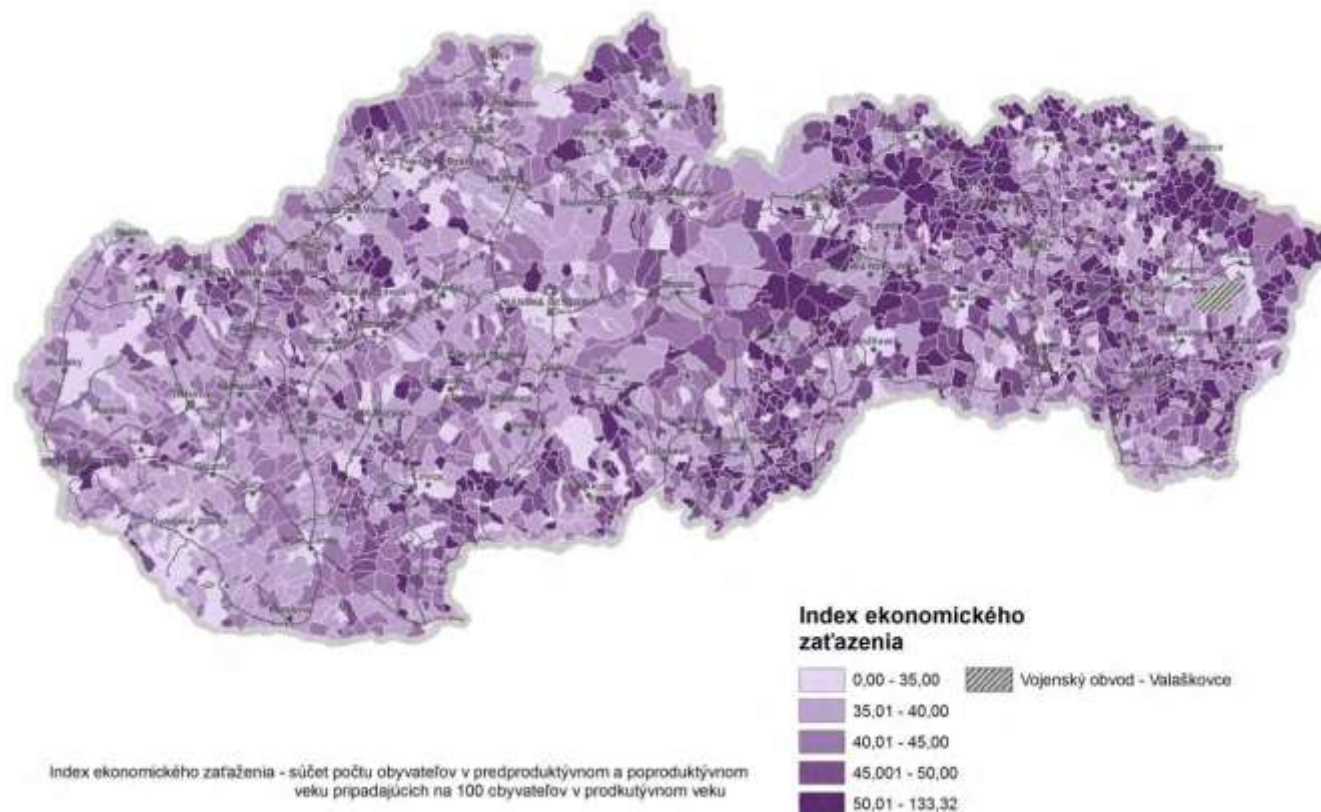

V prípade pracovnej mobility platí skutočnosť, že čím je obec menšia, je pravdepodobnejšie, že v nej prevažuje obytný charakter na úkor produkčného. Tento jav môže byť ešte umocňovaný geografickou blízkosťou väčších sídel. Čím je obec väčšia, nadobúda v nej väčší význam sektor služieb na úkor druhého sektora. Existujú však aj výnimky v podobe sídel, ktoré vykazujú bifunkčný charakter s veľkým zastúpením priemyselnej výroby.¹⁰

⁹ Zdroj: Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

¹⁰ Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

4.2 Zaťaženie produktívnej zložky obyvateľstva ostatnými zložkami – Index ekonomického zaťaženia¹¹

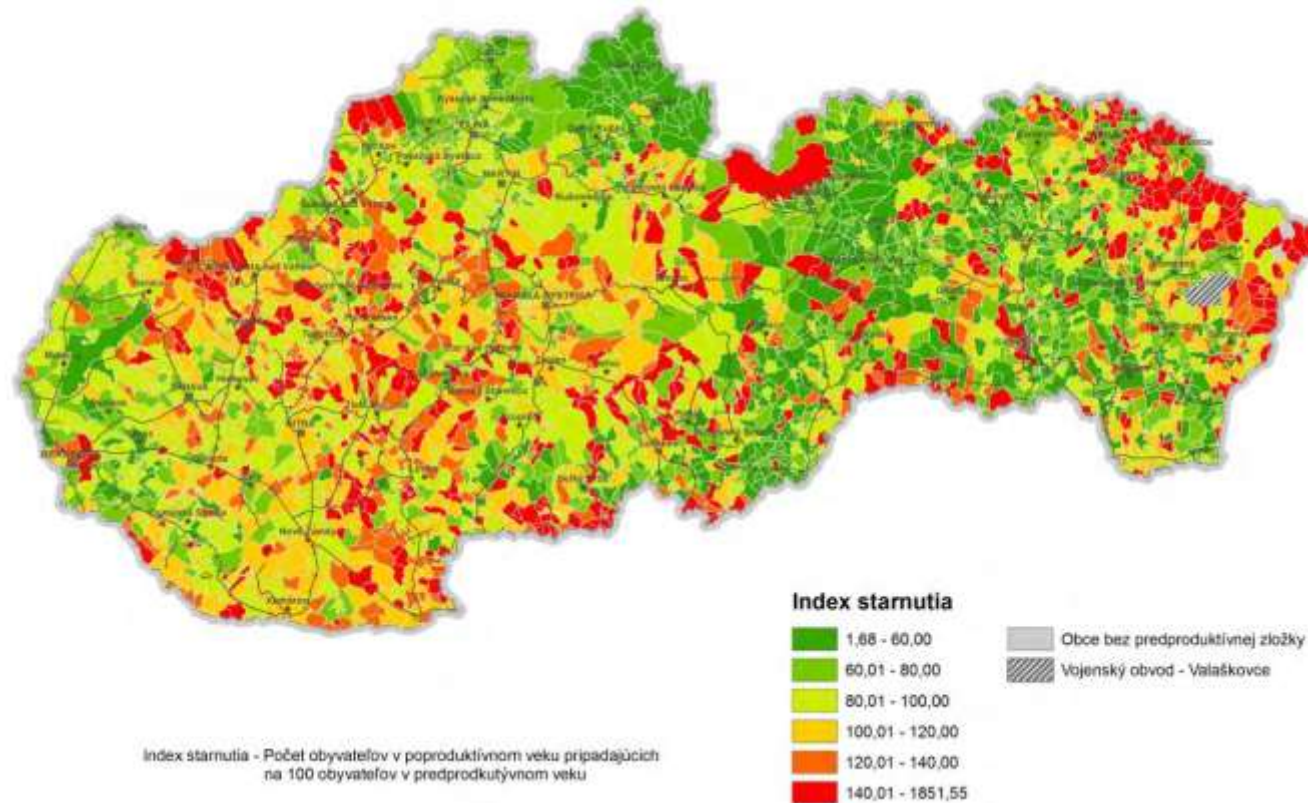

Index ekonomického zaťaženia poukazuje na zaťaženie produktívnej zložky obyvateľstva ostatnými zložkami a v kombinácii s indexom starnutia umožňuje identifikovať, ktorá zložka neproduktívnej populácie zaťažuje produktívnu časť populácie.¹² (pozri aj: 3.3 Starnutie obyvateľstva SR – Index starnutia)

¹¹ Zdroj: Bilancia pohybu obyvateľstva podľa obcí 2009-2013 (In: Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

¹² Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

4.3 Starnutie obyvateľstva SR – Index starnutia¹³

Silnejšie ekonomické zaťaženie spôsobené predovšetkým predproduktívnou zložkou populácie je zrejme najmä v regiónoch Oravy, Spiša, Šariša a časti Zemplína a Gemera. Tieto oblasti sa vyznačujú vysokým prirodzeným prírastkom a populácia je tu relatívne mladá. Väčšie hodnoty indexu sa nachádzajú aj vo viacerých mestských častiach Bratislavy a Košíc. Tu je ekonomické zaťaženie produktívnej zložky spôsobené predovšetkým poproduktívnou zložkou populácie. Oblasti s nízkym indexom ekonomického zaťaženia a nízkym indexom starnutia predstavujú predovšetkým suburbánne oblasti Košíc a Bratislavy, niektoré obce stredného Považia. Tieto oblasti sú atraktívne pre migrantov, ktorí sú väčšinou v produktívnom veku. Títo migranti sa zároveň vyznačujú pronatalitným správaním, čo posilňuje predproduktívnu zložku populácie, čo má za následok nízke hodnoty indexu starnutia.¹⁴

¹³ Zdroj: Bilancia pohybu obyvateľstva podľa obcí 2009-2013 (In: Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)

¹⁴ Kol. autorov: Vymedzenie miest a mestských regiónov na Slovensku, vrátane zhodnotenia funkčných typov sídiel, na báze hustoty obyvateľstva, s použitím rastrovej technológie, Katedra humánnej geografie a demografie prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, štúdia 2014)